

Huvudman

SÖDERHAMNS KOMMUN
kommunstyrelsen@soderhamn.se

Beslut

Datum 2026-02-13

Dnr SI 2025:9173

Sida **1 (18)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Trönö skola i Söderhamns kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun att senast den **29 april 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet och studiero samt extra studietid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Söderhamns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Söderhamns kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet och studiero

1. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön och studiero i undervisningen i skolans samtliga klasser, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade samt genomförda åtgärder i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder (5 kap. 3 § skollagen).
2. Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse över hur tidigare års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts. Inkom med en plan mot kränkande behandling i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 7–8 §§ skollagen samt 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).
3. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 29 april 2026 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när

de ska anmäla till rektorn att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats (2 kap 34 a § samt 6 kap. 10 § skollagen).

4. Se till att skolpersonal, när de får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn, samt att huvudmannen utreder och vidtar åtgärder för att se till att kränkningarna upphör. Rektorn ska dokumentera hur många anmälningar som inkommit under perioden 13 februari 2026 till 20 april 2026. Denna dokumentation och de fem senaste anmälningarna om kränkande behandling ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 10 § skollagen).
5. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle följer upp ordningsreglerna och hur de följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Eleverna ska även medverka vid uppföljningen och eventuell revidering av ordningsreglerna. En redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av uppföljningen samt en beskrivning av genomförda åtgärder ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 5 § skollagen).
6. Se till att rektorn fattar beslut om skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap 4 e § skollagen).
7. Se till att orsakerna till att en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, utreds. Utifrån resultatet av utredningen ska rektorn se till att åtgärder vidtas för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. En redogörelse för hur många sådana utredningar som initierats under perioden den 13 februari till den 20 april 2026 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning (5 kap. 9 och 10 §§ skollagen).
8. Se till att orsakerna till elev 1 och elev 6:s ordningsstörande beteende utreds samt att även behovet av särskilt stöd utreds om förutsättningarna för det finns. Inkom med information om när en utredning har startats för eleverna. För det fall utredningarna har avslutats vid tiden för redovisningen ska utredningarna, samt en redogörelse över vilka åtgärder som vidtagits med anledning av

utredningarna, ges in till Skolinspektionen. Vidare ska eventuella beslut om åtgärdsprogram gällande eleverna i fråga ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning (3 kap. 7 och 9 §§ samt 5 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Extra studietid

1. Huvudmannen ska se till att elever i årskurs 4–6 erbjuds extra studietid om minst två timmar per vecka. Huvudmannen ska inkomma med scheman eller annan dokumentation där det framgår när undervisningen genomförs. Redovisningen ska även omfatta uppgifter om vem som ansvarar för planering och genomförande av undervisningen. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (10 kap. 5 a § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser uppfyllande av anmälningsplikt till socialnämnden samt att olegitimerade lärare anställts i enlighet med de krav som framgår av författningarna.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:9173) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Trönö skola i Söderhamns kommun hösten 2025.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Trönö skola följer gällande bestämmelser om förebyggande och åtgärdande arbete kring trygghet och studiero, extra studietid, uppfyllnad av anmälningsplikt till socialnämnden samt att icke-legitimerade lärare anställts i enlighet med de krav som framgår av författningarna.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt genom lektions- och rastobservationer mellan den 7 oktober 2025 och 15 oktober 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation begärts in, bland annat skolans plan mot kränkande behandling de två senaste åren, skolans ordningsregler, lista över antalet anmälningar om kränkande behandling,

ett urval av anmälningar om kränkande behandling, beslut om avstängning, utredning av ordningsstörande beteende, utredning om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram, anställningsavtal för icke-legitimerade lärare samt skolans timplan. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 10) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tryggheten och studieron på skolan

Lärare och representanter för elevhälsan uppger vid intervju att tryggheten på lågstadiet är god och att den har blivit bättre det senaste året, men att det även finns elever på skolan som inte känner sig trygga och att det är främst elever på mellanstadiet. Där är det mest stökigt. Elever uppger att det även finns yngre elever som är rädda för äldre elever. Rektorn instämmer att det finns utmaningar kring tryggheten och studieron på skolan.

Det förekommer både verbala och fysiska kränkningar på skolan uppger elever, lärare och representanter för elevhälsan. Elever uppger att svordomar används återkommande av elever men att det sker i perioder. Elever använder svordomar både för att uttrycka besvikelse och för att kalla någon något fult. Lärare uppger att elever uttrycker sexistiska och

rasistiska ord och representanter för elevhälsan uppger att verbala kränkningar skett under höstterminen 2025. Rektorn uppger att de flesta anmälningar om kränkande behandling som inkommit under vårterminen och hösttermin 2025 handlar om verbala kränkningar. Representanter för elevhälsan och rektorn uppger att det är samma elever som utsätter andra elever för verbala kränkningar, men att det kan vara olika elever som blir utsatta. Elever och lärare uppger att det även förekommer knuffar, slagsmål och skojbråk på skolan och det har hänt denna termin, höstterminen 2025, men att det är bättre nu än tidigare. Rektorn uppger att hen inte har kännedom om att det har förekommit några slagsmål på skolan under hösten 2025, men fysiska situationer med tillhygge eller föremål har förekommit. Skolinspektionen uppmärksammade under sitt besök på skolan verbala kränkningar mellan elever under lektionsobservationer och verbala och fysiska kränkningar mellan elever under lunchrast. Vid situationen på lunchrasten ingrep en rastvärd och avstyrde händelsen. Samtliga elever säger att personal säger till eller ingriper vid bråk.

Flera elever uppger att det finns personal ute på skolgården när eleverna har rast men inte alltid under mellanstadieelevernas rast. Elever uppger att personalen inte ser allt och det instämmer lärare om vid intervju. Elever på mellanstadiet uppger att det inte finns personal i korridorerna när eleverna kommer in efter rast och en lärare uppger att det saknas förutsättningar för personalen på skolan att kunna möta upp eleverna på mellanstadiet i samband med raster. Skolinspektionen uppmärksammade under sitt besök att det inte fanns någon personal i korridoren när eleverna på mellanstadiet gick in efter rast. Under den tiden var det elever som hade vad som kan anses vara ett ordningsstörande beteende och andra elever blev utsatta av detta. Lärare på lågstadiet uppger att det alltid finns personal som möter upp de eleverna när de kommer in från rast. Det kan då förekomma kränkningar mellan elever, vilket lärare tar hand om.

Elever och lärare uppger att det är återkommande bristande studiero i tre av de fyra klasserna på skolan. Det har även framkommit vid utvecklingssamtal och föräldramöten. I en av klasserna uppger elever att insatserna som gjordes för dem under vårterminen 2025 med bland annat elevintervjuer kring trygghet och studiero och värdegrundslektioner hade positiv inverkan men det skulle behövas mer. Flera lärare uppger att det är en tuff jargong mellan eleverna i klassen och att det förekommer kränkande språkbruk. Elever uppger att lärarna säger till men att det inte alltid blir bättre. En lärare uppger att de arbetar med studieron varje lektion och att vissa elever säger att de får ont i huvudet och inte förstår undervisningen på grund av att det är dålig studiero. Skolans kurator har nu fått mer tid på skolan för att arbeta mer med klassen. Även skolans speciallärare uppger att hen är mest inne i den klassen av alla klasser på skolan.

I de andra två klasserna beror den bristande studieron främst på att elever pratar, rör sig i klassrummet och att elever har låg uthållighet, det uppger elever och lärare. Skolan har förstärkt med extra personal i en av klasserna. I en av de två klasserna finns det individer i klassen som påverkar gruppen, uppger rektorn. Den bristande studieron i den klassen som helhet har inte lyfts till rektorn. Flera elever uppger att studieron har blivit sämre under höstterminen 2025, och bristande studiero är även ett återkommande tema vid elevernas hälsosamtal uppger en representant för elevhälsan.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Det förs dialog kring elevers individuella trygghet och studiero med vårdnadshavare via mentorerna, bland annat genom utvecklingssamtalen, uppger lärare, representanter för elevhälsan och rektorn. På skolan genomförs årligen elevenkäter där bland annat frågor kring trygghet och studiero behandlas. Representanter för elevhälsan uppger att det även genomförs elevenkäter inför elevernas hälsobesök där frågor kring trygghet och studiero ingår. Rektorn uppger att lärarna även arbetar utifrån en mål- och aktivitetsplan som bygger på tidigare läsårs mål i det systematiska kvalitetsarbetet, både på huvudmannanivå och enhetsnivå. Många insatser har genomförts exempelvis kring lärarnas bemötande, kommunikation och ledarskap. Det har också genomförts skolövergripande insatser för att främja tryggheten på skolan förra läsåret, 2024/2025, och under hösten 2025, uppger lärare, representanter för elevhälsan och rektorn. Detta har skett bland annat genom åldersintegrerade aktiviteter och fler gemensamma friluftsdagar. Både elever och rektorn uppger att skolan har återkommande klassråd och elevråd.

I planen mot kränkande behandling för 2025 finns en analys av elevenkäten som genomfördes på skolan hösten 2024. I analysen konstaterar skolan att det är ett försämrat resultat genom att flera elever är rädda för andra elever och att flera elever är rädda för vuxna på skolan. Skolan konstaterar även att skolan aldrig har haft så höga siffror angående att elever upplever sig kränkta. Elever har svarat att kränkningar sker flera gånger i månaden och att det exempelvis kan handla om verbala kränkningar genom nedsättande ord eller med rasistiska kopplingar. Det konstateras även i analysen att det är oroväckande att vuxna inte alltid reagerar om en elev blir kränkt. Flera elever på mellanstadiet berättar i intervju med Skolinspektionen att de upplever detta. De uppger även att flera elever inte har någon att prata med och det är främst elever på mellanstadiet. Rektorn uppger att skolan inte har följt upp resultaten i analysen sedan 1 januari 2025, då planen mot kränkande behandling för 2025 började att gälla.

En lärare uppger att det inte har skett något specifikt skolövergripande arbete för att främja studieron detta läsår, 2025/2026, eller förra läsåret, 2024/2025, och ingen av skolans personal eller rektorn anger någon specifik skolövergripande insats för att främja studieron när frågan ställs i intervjuer. I skolans plan mot kränkande behandling från 2024 finns planerade åtgärder bland annat rörande studieron. Uppföljning av dessa insatser nämns inte i nästkommande plan mot kränkande behandling, 2025. Rektorn uppger att skolan behöver bli bättre på att utvärdera planerade åtgärder i planen mot kränkande behandling.

Vid frågan om elevhälsan har förutsättningar att arbeta förebyggande med tryggheten och studieron på skolan uppger en representant för elevhälsan att hen inte längre deltar på lärarkonferenserna där frågor kring trygghet och studiero tas upp. En annan representant för elevhälsan uppger att utifrån den tid som hen är på skolan är möjligheterna begränsade att arbeta förebyggande kring trygghet och studiero. Ytterligare en representant uppger att elevhälsan aldrig träffas på skolan då de närvarar olika dagar under veckan. De träffas när de har elevhälsomöten varannan onsdag. En representant för elevhälsan menar att de försöker föra över information mellan varandra. Rektorn uppger att hen upplever stöd från närmsta chefer men uppger att skolan inte har de ekonomiska resurser som behövs för att ha tillräckliga förutsättningar för att bedriva ett förebyggande arbete kring tryggheten och studieron på skolan.

Planen mot kränkande behandling

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling för kalenderåret 2024 samt kalenderåret 2025. I planen mot kränkande behandling 2025 och 2024 finns ingen information om hur tidigare planerade åtgärder för 2024 respektive 2023 har genomförts. Rektorn uppger vid intervju att skolan inte har följt upp de planerade åtgärderna som redovisas i nämnda planer, 2024 respektive 2025. Detta är ett identifierat utvecklingsområde, uppger rektorn.

Samtliga elever uppger vid intervju att de inte känner till skolans plan mot kränkande behandling. Elever, lärare och rektorn uppger att elever inte har beretts tillfälle att yttra sig över planen om kränkande behandling eller varit delaktiga i uppföljning och utvärdering av denna. Rektorn håller med om att skolan behöver arbeta mer för att involvera eleverna och delge dem om planen mot kränkande behandling. Representanterna för elevhälsan uppger att ingen av dem har varit delaktiga i upprättandet av årets plan mot kränkande behandling och en representant för elevhälsan uppger att elevhälsan skulle kunna arbeta aktivt med planen mot kränkande behandling vilket inte sker i dagsläget. Lärare uppger att de försöker hålla

planen mot kränkande behandling vid liv genom att ta upp den på möten och gå igenom den inför varje nytt läsår.

Anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Flera lärare och representanter för elevhälsan uppger att inte alla händelser av kränkande behandling anmäls till rektorn och att personalen på skolan inte har samma gräns för när en anmälan om kränkande behandling ska ske. En lärare uppger att det inte alltid uppmärksammas när en elev upplever sig kränkt och att det sedan kommer fram när elever genomför trygghetsenkäten och uppger att mycket kan missas kring kränkande behandling. En representant för elevhälsan uppger att hen inte tycker det är tydligt vad en kränkning är och när en sådan sker, och tänker att det nog inte heller är tydligt för andra när ett kränkningsärende ska upprättas. Även rektorn uppger att all personal inte agerar likadant om det uppkommer bråk mellan elever eller om någon elev uttrycker sig kränkande. Rektorn uppger att kränkande behandling är en del av skolans pågående kollegiala lärande med personalen i samarbete med speciallärare och förstelärare.

Skolinspektionen har tagit del av information gällande antalet anmälningar om kränkande behandling på skolan under perioden 1 januari 2025 till 8 oktober 2025. Huvudmannen uppger att det finns sju händelser om kränkande behandling och skolan har senare kompletterat med ytterligare två anmälningar om kränkande behandling under samma period. Samtliga anmälningar är från samma klass. En representant för elevhälsan uppger att det nog borde vara fler anmälningar, då hen har svårt att tänka sig att det bara sker kränkningar i en klass. Hen uppger vidare att lärarna på skolan är duktiga på att utreda och ta hand om konflikter men att det inte dokumenteras. Lärare uppger att personalen på skolan utreder händelser om kränkande behandling och att rektorn och elevhälsan har ansvar för att vidta åtgärder. Flera lärare uppger att de har varit med om att följa upp ärenden om kränkande behandling. Samtliga lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att anmälan om kränkande behandling till huvudmannen sker när anmälan görs i skolans digitala system för anmälan om kränkande behandling.

Skolinspektionen har tagit del av sex anmälningar till huvudmannen om kränkande behandling och tillika utredningar om kränkande behandling. I det underlag som Skolinspektionen har tagit del av framkommer det inte information om planerade åtgärder i merparten av dessa och i samtliga saknas information om uppföljningar huruvida kränkningarna har upphört eller inte.

Följande information har framkommit kring andra elever:

Elev 5: I erhållen utredning om ordningsstörande beteende för elev 5 framgår det att eleven verbalt kränkt yngre elever. I listan över anmälningar om kränkande behandling på skolan under perioden 1 januari till 8 oktober 2025 finns ingen anmälan om kränkande behandling gällande dessa yngre elever. Rektorn uppger att inga fler anmälningar om kränkande behandling har inkommit till rektorn vid tiden för intervju den 15 oktober 2025.

Elev 16: En lärare och representant för elevhälsan uppger att eleven upplever ett utanförskap och känner sig utsatt. Läraren uppger vidare att skolan har haft ett möte med eleven och vårdnadshavarna med anledning av detta där även representant för elevhälsan deltog. En representant för elevhälsan uppger att eleven erbjudits insatser i form av samtal. En annan representant för elevhälsan uppger att hen har vidtagit åtgärder på gruppnivå som givit effekt. Eleven finns inte med i listan över anmälningar om kränkande behandling på skolan under perioden 1 januari till 8 oktober 2025.

Ordningsregler och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner

Rektorn uppger att hen tar beslut om de övergripande ordningsreglerna på skolan. Lärare och rektorn uppger att skolans ordningsregler revideras inför varje nytt läsår. En del lärare uppger att de har varit delaktiga vid upprättandet av skolans ordningsregler och en del lärare uppger att de inte har varit delaktiga. Samtliga representanter för elevhälsan uppger att de inte alls har deltagit i arbetet med skolans ordningsregler och rektorn uppger att skolans elever inte har fått tillfälle att tycka till om skolans nuvarande ordningsregler. Jämte skolans ordningsregler finns även klassrumsregler, som lärare ansvarar för, och vissa säsongsbetonade regler som vinterregler, uppger lärare. Rektorn uppger att hen inte är medveten om att det finns andra regler än klassrumsregler och skolans ordningsregler och kommer följa upp detta med personalen på skolan.

När elever och lärare ska beskriva vilka regler som inte efterlevs och som återkommande bryts så nämns regler som inte återfinns i skolans ordningsregler. Elever och lärare nämner exempelvis regler till en bollek, att inte lämna skolgården och vinterregler. Ett annat exempel som lärare nämner är att skolan har haft problem med så kallade skojbråk och att detta har förbjudits på skolan. Någon information om hur skolan ska hantera skojbråk finns inte med i skolans ordningsregler. En lärare uppger att personal på skolan diskuterar händelser kring bråk och skojbråk på lärarnas morgonmöten och att personalen försöker hitta lösningar själva.

På frågan om det har beslutats några åtgärder kring bråk och skojbråk av rektorn så uppger en lärare att hen inte känner till det.

Angående mobiltelefoner uppger elever och personal att samtliga elever på skolan ska lämna in sina mobiltelefoner när skoldagen börjar och att eleverna får tillbaka dessa vid skoldagens slut. Det fungerar bra på skolan, uppger alla elever och lärare. Både lärare och rektorn uppger att det inte finns någon skriftlig rutin för hur omhändertagandet av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning ska gå till i praktiken på skolan.

Utredning vid upprepat ordningsstörande beteende

Rektorn uppger att en utredning om en elevs ordningsstörande beteende görs tillsammans med elevhälsan. Rektorn tillägger att personalen på skolan är duktig på att ta hand om situationer på en gång och att rapportera vidare till elevhälsan. Dokumentationen kring ordningsstörande beteende görs av elevhälsan. Skolan använder ett digitalt system för att rapportera och dokumentera kränkande behandling och ett annat digitalt system för ordningsstörande beteende, uppger rektorn. Rektorn uppger att det beror på situationen hur en utredning om ordningsstörande beteende går till. Rektorn uppger vidare att kommunikation är viktigt, och det är centralt att vårdnadshavare är delaktiga. Skolinspektionen har erhållit utredningar om ordningsstörande beteende angående två elever. I utredningarna finns dokumentation om hur skolan ska arbeta för att eleverna ska ändra sina beteenden. Rektorn uppger att ingen av eleverna är utredda för särskilt stöd. Rektorn uppger vidare att skolan inte har någon tydlig rutin för att koppla beteende med att överväga utredning om behov av särskilt stöd.

Elever och personal är medvetna om skolans konsekvenstrappa och nämner vid intervju de olika stegen som ska följas om en elev upprepat bryter mot någon av skolans ordningsregler. Konsekvenstrappan, innehållande disciplinära åtgärder, skolans ordningsregler och önskemål till vårdnadshavare ingår i ett dokument som skickas hem till vårdnadshavarna för påskrift varje läsårsstart.

Följande information har framkommit kring elever:

Elev 1 och 6: Lärare uppger att både elev 1 och 6 återkommande stör studieron i klassrummet och en lärare uppger att de två eleverna återkommande slåss. Lärare och en representant för elevhälsan uppger att skolan har regelbunden kontakt med vårdnadshavarna. Rektorn uppger att elev 1 började på skolan vid starten av höstterminen 2025 och att skolan har velat prova extra anpassningar. Representant för elevhälsan uppger att elev 6 tidigare har haft ett utåtagerande beteende men att det har blivit bättre innevarande termin. Rektorn uppger att skolan inte har utrett

orsakerna till elev 1 och 6 ordningsstörande beteende och representant för elevhälsan uppger att utredning om behov av särskilt stöd inte har startats för elev 1 eller 6.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49 och 229 f., framgår att huvudmannens ställningstagande bl.a. bör baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva. (...) Huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannen måste bl.a. se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. (...) Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bl.a. innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Planen mot kränkande behandling

Av 2 kap. 34 a skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som

huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling.

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att huvudmannen ska tillse att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna. Elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Ordningsregler och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Utredning vid upprepat ordningsstörande beteende

I 5 kap. 9–10 §§ skollagen stadgas att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Rektorn ska därefter, med utgångspunkt i vad som har framkommit i utredningen, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Vid utredningen ska samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår i vilka situationer behovet av särskilt stöd ska utredas. Där stadgas att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Av förarbetena, prop. 2009/10:165 s. 664, framgår att uttrycket "andra svårigheter i sin skolsituation" avser situationer där en elev behöver särskilt stöd trots att det just då inte finns anledning befara att eleven inte kommer nå de kunskapskrav som minst ska nås.

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans förebyggande och åtgärdande arbete med trygghet och studiero. Skolan har inte genomfört en övergripande uppföljning och kartläggning av nuläget på skolenheten och utifrån detta analyserat vilka behov som finns i verksamheten för att kunna identifiera hinder för att elever ska ha trygghet och studiero. Detta utgör en förutsättning för att skolan ska kunna bedöma vilka åtgärder som är relevanta för att undanröja sådana hinder och förbättra tryggheten och studieron. Förvisso framkommer det i utredningen att skolan genomför återkommande enkäter för att följa upp elevernas trygghet och studiero.

Analys av elevers trygghet har genomförts under hösten 2024, men analysen har inte följts upp och skolövergripande insatser kring tryggheten och studieron har inte utvärderats. Skolövergripande insatser för att främja studieron under 2025 saknas. Detta utgör sammantaget en brist.

Det framkommer även att representanterna för elevhälsan upplever att de inte har förutsättningar att uppfylla sina uppdrag och rektorn ser bristande resurser som hinder för att ha tillräckliga förutsättningar för att bedriva ett förebyggande arbete kring tryggheten och studieron på skolan. Även om visst arbete genomförs och planeras bedömer Skolinspektionen att skolan behöver genomföra en mer övergripande uppföljning och analys av vilka orsaker som ligger bakom de problem som finns i verksamheten, vilket krävs som grund för adekvata åtgärder, för att förbättra tryggheten och studieron på skolan.

Planen mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att planen mot kränkande behandling för kalenderåren 2024 och 2025 inte innehåller någon redogörelse för hur de planerade åtgärderna från tidigare års plan har genomförts. Rektorn uppger att åtgärderna för 2023 och 2024 ännu inte har följts upp, vilket är en brist.

Vid intervju med både elever och rektorn framgår det att planen inte upprättas, följs upp eller ses över under medverkan av elever, vilket också är en brist. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla risken av att planen mot kränkande behandling inte blir ett aktivt dokument och inte fyller sin funktion att motverka kränkande behandling och diskriminering då elevhälsan professioner inte är delaktiga vid upprättandet och utvärdering av planen mot kränkande behandling.

Anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Av utredningen framgår det att alla händelser av kränkande behandling inte anmäls till skolans rektor vilket utgör en brist. Det gäller i vart fall händelser rörande elev 5 och 16. Det framkommer även att det saknas en samsyn bland skolans personal om vilka handlingar som utgör kränkningar samt i vilka fall en anmälning om kränkande behandling ska upprättas. Skolinspektionen vill i sammanhanget tillägga att skolans personal kan bedöma en händelse som kränkande behandling som ska anmälas utan att en elev uttryckligen säger sig blivit kränkt av det inträffade.

Övervägande del av de anmälningar till huvudmannen och utredningar om kränkande behandling som Skolinspektionen har tagit del av saknar planerade eller vidtagna åtgärder för att förhindra att ytterligare kränkningar sker samt uppföljningar huruvida kränkningarna har upphört eller inte, vilket utgör en brist.

Skolinspektionen vill i sammanhanget framhäva vikten av att varje händelse av kränkande behandling anmäls till skolans rektor, som sedan anmäler händelsen till huvudmannen. Huvudmannen har därefter en skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna kring den uppgivna kränkningen. Om samtliga händelser av kränkande behandling inte anmäls och sedermera inte utreds av huvudmannen, riskerar detta att medföra att huvudmannen inte tillsätter adekvata resurser och åtgärder på skolan i syfte att motverka kränkningarna.

Ordningsregler och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans arbete med ordningsregler. Utredningen visar förvisso att det finns ordningsregler samt att dessa är beslutade av skolans rektor, men konstaterar samtidigt att skolan saknar väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt kring de regler som finns på skolan, vilket i sin tur skapar bristfälliga förutsättningar för skolan att gemensamt följa upp och analysera hur dessa efterlevs. Det framgår även att elever inte är delaktiga i framtagandet eller revideringen av skolans ordningsregler, vilket också utgör en brist.

Skolinspektionen konstaterar att skolan saknar skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning, vilket är en brist.

Utredning vid upprepat ordningsstörande beteende

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende utredning av elevers upprepat ordningsstörande eller olämpliga beteende. På grund av bristande rutiner och samsyn kring vad ordningsstörande beteende är visar utredningen att skolan inte alltid genomför utredningar av elever som uppvisar ett ordningsstörande eller olämpligt beteende. Detta gäller i vart fall elev 1 och 6. Det faktum att orsakerna till elevers ordningsstörande beteende inte utreds ger sedermera som följd att adekvata åtgärder med grund i utredningen inte kan sättas in. Skolinspektionen ifrågasätter inte att skolan har som intention att arbeta åtgärdande med elevers ordningsstörande beteende. Det är dock av vikt att de åtgärder som vidtagits föregåtts av en utredning och analys av det ordningsstörande beteendet. Det framgår vidare att skolan inte alltid utreder behov av särskilt stöd för elever med ett ordningsstörande eller olämpligt beteende, även om förutsättningarna för detta föreligger. Orsaken till det är bristande rutiner, enligt rektorn.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever och undervisande lärare på mellanstadiet uppger att det inte erbjuds någon extra studietid på skolan i anknytning till skoldagen. En lärare uppger att hen vet att skolan ska erbjuda extra studietid till eleverna men att skolan inte får till det. Rektorn är medveten om att skolan är skyldig att erbjuda detta men att det inte erbjuds eleverna på mellanstadiet höstterminen 2025. Rektorn uppger att hen planerar att införa en timme extra studietid under vårterminen 2026.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under, eller i direkt anslutning till, skoldagen. Det framgår vidare att den extra studietiden inte ska räknas in i den minsta totala undervisningstiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar genom elevers, lärares och rektorns uttalanden att extra studietid inte bedrivs på skolan enligt gällande författningar. Detta utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Söderhamns kommun verksamhet vid Trönö skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet och studiero samt extra studietid. Det finns därför skäl att förelägga Söderhamns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Underrättelse till socialtjänsten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att skolans personal gör anmälan till socialnämnden om de misstänker att ett barn far

illa. Samtliga tillfrågade berättar att skyldighet om anmälan till socialnämnden är väl känd bland personalen på skolan.

Rättslig reglering

Av 29 kap. 13 § skollagen framgår att huvudmannen och den som är anställd ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Bestämmelser om skyldigheten att vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa genast anmäla det till socialnämnden finns i 19 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Olegitimerade lärare anställs i enlighet med de krav som framgår av författningarna

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger vid intervju att två lärare på skolan som inte har lärarlegitimation är anställda utan tidsbegränsning. När Skolinspektionen därefter begärt in dessa två lärares anställningsbevis visar det sig att de två lärarna har tidsbegränsade anställningar.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 20 § skollagen framgår bland annat att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

☒ Rebecka Rasmuson

Beslutsfattare

Signerat av: Rebecka Rasmuson

☒ Malin Tornberg

Föredragande

Signerat av: Malin Tornberg

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Anna Karlsson medverkat.